

Ministerul Economiei
și Infrastructurii
al Republicii Moldova

nr. Col-120/18-07-4961
11.05. 2018

Dlui Ion Efros,
Cercetător-analist energetic,
Institutul de Politici Publice,
Semnatar al petiției colective referitor la
protecția fluviului Nistru

Urmare examinării petiției colective referitor la protejarea fluviului Nistru și negocierea proiectului Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind asigurarea funcționării complexului hidroenergetic Nistrean (*în continuare Acord CHEN*), parvenită de la Cancelaria de Stat a Republicii Moldova (demers nr. 08-794/18 din 20.03.2018), comunicăm următoarele.

Discuțiile privind necesitatea reglementării funcționării CHEN au fost inițiate odată cu demararea procesului de reglementare a raporturilor de proprietate moldo-ucrainene și necesitatea asigurării protecției bazinului râului Nistru.

Astfel, pentru negocierea Acordului CHEN, prin Hotărârea Guvernului nr. 1266 din 21.11.2016 (Monitorul Oficial nr.405-414/1364 din 25.11.2016), a fost creată și împuternicită delegația oficială a Republicii Moldova, în componența căreia fiind incluși reprezentanții autorităților și instituțiilor de resort.

De facto, discuțiile pe marginea unui proiect de Acord bilateral au demarat în august 2017.

Interesele Republicii Moldova de care se conduce delegația oficială a Republicii Moldova la negocierea acestui Acord sunt:

- respectarea de către partea ucraineană a regimului hidrologic în aval de barajele lacului de acumulare de la Novodnestrovsk a lacului tampon a acestuia și diminuarea impactului de mediu și social, condiționate de funcționarea și dezvoltarea CHEN;

- asigurarea nivelului și debitului necesar de apă potabilă în fl. Nistru, inclusiv pentru necesitățile agroindustriale și pentru menținerea funcționării ecosistemelor în perioada de secetă;

Ținem să menționăm faptul că de la data prezentării de către partea ucraineană a noului proiect al Acordului CHEN, nu au fost organizate ședințe comune de negocieri a delegațiilor oficiale împuternicite în acest sens, fiind purtate discuții doar în cadrul întrunirilor oficialilor ambelor state și întrunirilor de lucru a Comisiei mixte moldo-ucrainene de colaborare economică.

Astfel, la 3 noiembrie 2017, la Chișinău, în cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurii au avut loc consultări moldo-ucrainene referitoare la proiectul Acordului vizat, fiind purtate discuții intense vizînd compartimentul de mediu, care este esențial pentru asigurarea protecției ecosistemului fluviului Nistru și asigurarea debitului necesar de apă în aval de barajul CHE-2 și care reflectă interesele Republicii Moldova.

În cadrul consultărilor nominalizate, în scopul promovării intereselor naționale ce țin de aspectul teritorial, economic, social și de mediu, urmare construcției și exploatării CHEN, de către partea moldovenească a pledat și va insista de a fi reflectate în proiectul Acordului CHEN, următoarele aspecte:

- admiterea dezvoltării CHEN în conformitate strictă cu normele dreptului internațional de mediu în context transfrontalier;
- păstrarea destinației inițiale a lacului de liniștire tampon al CHE-2;
- includerea prevederilor cu parametri concreți (zilnici/lunari) a nivelului și debitului necesar de apă în bazinul fluviului Nistru, în aval de CHE-2 pentru asigurarea securității Republicii Moldova;
- crearea unui mecanism sigur privind monitorizarea în comun a indicatorilor hidrologici, hidrochimici și hidrobiologici ai ecosistemului fluviului Nistru mai jos de barajul tampon CHE-2;
- asigurarea accesului la resursele de apă și dreptul Republicii Moldovei de a folosi în mod egal cu partea ucraineană resursele de apă din lacul de acumulare al CHE-2;
- instituirea unor Reguli privind exploatarea lacurilor de acumulare a CHEN (Правила эксплуатации водохранилищ Днестровского гидроэнергетического комплекса), coordonate cu partea moldovenească și aprobarea acestora de către prima pînă la semnarea Acordului CHEN.

Partea moldovenească va insista pe includerea în Acord a unor prevederi ce țin de debitul minim de evacuare. Evacuarea debitului ecologic în perioada de prohibiție a peștelui nu este inclus, deoarece regimul de evacuare a debitului ecologic este stabilit anual, de către Comisia mixtă Interdepartamentală privind efectuarea debitelor ecologice din lacul de acumulare de la Novodnестrovsc în perioada de prohibiție a peștelui din fluviul Nistru, conform propunerilor Serviciului Piscicol și Institutului de Zoologie al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Urmare insistenței părții moldovenești, partea ucraineană a prezentat proiectul Regulilor sus-menționate, care au fost examinate în perioada ianuarie-martie curent de autoritățile și instituțiile de resort ale Republicii Moldova, cu prezentarea ulterioară părții ucrainene a propunerilor de modificare și completare a acestora. În avizul generalizat la proiectul Regulilor în cauză, Republica Moldova a solicitat elaborarea unei metodologii privind evaluarea prejudiciului cauzat părții moldovenești (populației, economiei și ecosistemelor bazinului fluviului Nistru), ca urmare a încălcării acestor Reguli.

Menționăm că, suport în examinarea proiectului Regulilor a fost oferit de proiectul „Cooperarea transfrontalieră și managementul integrat al resurselor acvatice din bazinul fluviului Nistru”, finanțat de Fondul Global de Mediu (GEF) și lansat la finele anului 2017, care a identificat experți internaționali independenți, care s-au expus în mod echidistant asupra acestora și potențialului impact a funcționării CHEN asupra fluviului Nistru.

Proiectul Acordului CHEN, aflat în proces de negociere, conține referințe la tratatele internaționale relevante asigurării protecției mediului și apelor de frontieră. *Referitor la includerea în textul Acordul CHEN a referințelor privind Acordurile de Asociere ale Republicii Moldova și Ucrainei cu Uniunea Europeană, Tratatul Comunității Energetice și Directivele de mediu, luînd în vedere că aceste documente evidențiază caracterul transfrontalier al fluviului Nistru și obiectelor amplasate pe acesta, impunând răspunderea pentru daunele aduse mediului bazinului fl. Nistru părții care le cauzează, Vă comunicăm că subiectul menționat va fi pus în discuție în cadrul următoarei ședințe de lucru a delegației oficiale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1266/2016.*

Actualmente noțiunea „*la pachet*” nu figurează în cadrul negocierilor bilaterale.

Un reper în dialogul cu Ucraina este Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției și dezvoltării durabile a bazinului râului Nistru, semnat la Roma la 29 noiembrie 2012, care este interconectat cu proiectul Acordului CHEN. În acest context, menționăm că prin Hotărârea Guvernului nr. 347 din 18.04.2018, a fost aprobată componența nominală a Părții moldovenești a Comisiei privind utilizarea stabilă și protecția bazinului fluviului Nistru.

Scopul instituirii Comisiei este determinat de necesitatea asigurării securității ecologice a bazinului fluviului Nistru și neadmiterii influenței negative asupra mediului înconjurător, precum și utilizarea durabilă și echitabilă a resurselor acvatice reieșind din principiile egalității suverane, integrității teritoriale a statelor, în conformitate cu prevederile Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la folosirea în comun și protecția apelor de frontieră din 23 noiembrie 1994, Convenția privind protecția și utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere și a lacurilor internaționale din 17 martie 1992 de la Helsinki, Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier din 25 februarie 1991, Espoo, alte tratate internaționale la care Republica Moldova și Ucraina sunt părți.

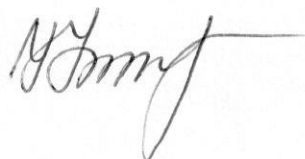
Referitor la intenția Ucrainei privind construcția a 6 hidrocentrale suplimentare în amonte de CHEN, comunicăm că în textul Acordului CHEN subiectul dat nu este specificat. Este de menționat că în conformitate cu prevederile art.2. pct.3 și pct.7 a Convenției Espoo privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier din 1991, construcția barajelor mari și rezervoarelor, necesită evaluarea impactului asupra mediului cel puțin la etapa de proiect. Totodată, în conformitate cu prevederile Legii privind evaluarea impactului asupra mediului, aprobată de Ucraina în a. 2017, partea ucraineană este obligată să evalueze impactul asupra mediului a construcției planificate a 6 hidrocentrale în amonte de Complexul Hidroenergetic Nistrean.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a adresat Ambasadei Suediei o solicitare privind efectuarea unui studiu al impactului social și de mediu pe teritoriul Republicii Moldova urmare a funcționării Complexului Hidroenergetic Nistrean, precum și a construcției a șase hidrocentrale în amonte de CHEN. Ambasada Suediei a acceptat solicitarea și a oferit finanțare pentru elaborarea studiului prin intermediul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, care va avea sarcina de selectare a experților internaționali și naționali. Această acțiune de asemenea va oferi suport Guvernului Republicii Moldova în procesul de negociere cu Ucraina a Acordului CHEN.

Totodată, Vă informăm că, ținând cont de îngrijorarea ambelor guverne, cât și a societății civile din Republica Moldova și Ucraina, legate de starea ecologică a fluviului Nistru și impactul activităților umane și cel al schimbărilor climatice, părțile au convenit să efectueze o evaluare comună a stării ecologice actuale a acestuia. Astfel, Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei au adresat Comisiei Europene o solicitare privind acordarea asistenței tehnice, financiare și de expertiză în vederea evaluării stării ecologice actuale a fluviului Nistru.

În cele din urmă, luând în vedere numărul considerabil de semnături a petiției, caracterul colectiv al acesteia, precum și conducându-ne de prevederile art.10, art.14 alin. (1) al Legii nr. 190 din 19.07.1994 cu privire la petiționare, solicităm respectuos înștiințarea/informarea petiționarilor, despre rezultatele examinării petiției în cauză.

Secretar General de Stat

Iulia COSTIN

Ex:E. Pietraru, tel: 250 664